

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для організації практичних занять та самостійної роботи студентів
спеціальності 051 Економіка

Полтава
2021

УДК 338.2(075.8)

Д 36

Рекомендовано до видання ученою радою університету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 30 серпня 2021 р., протокол № 13.

Рецензенти

Максименко Олег Сергійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічної кібернетики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Дорошенко Андрій Петрович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету

Д 36 **Державне регулювання економіки та економічна політика** : навч.-метод. посіб. для організації практич. занять та самост. роботи студ. спец. 051 Економіка / уклад. : Л. І. Яковенко, С. В. Степаненко, О. О. Годзь. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. – 60 с.

Навчально-методичний посібник підготовлено на основі програми курсу «Державне регулювання економіки та економічна політика», містить навчальну програму курсу, плани практичних занять, практичні завдання, теми рефератів, методичні рекомендації до проведення практичних занять та самостійної роботи студентів, список рекомендованої базової та додаткової літератури, орієнтовні тестові завдання та перелік питань для підсумкового контролю.

Для студентів спеціальності 051 Економіка, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної та заочної форми навчання.

УДК 338.2(075.8)

© Л. І. Яковенко, С. В. Степаненко,
О. О. Годзь, 2021

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021

Зміст

ВСТУП	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	12
ОЦІНЮВАННЯ.....	13
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	14
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	17
Тема 1. Державне регулювання економіки: необхідність та сутність.....	17
Питання для обговорення.....	17
Питання для самоперевірки	17
Питання для дискусій	18
Завдання до теми 1	18
Література до теми 1	19
Тема 2. Основні типи економічних систем та їх регулювання	21
Питання для обговорення.....	21
Питання для самоперевірки	21
Питання для дискусій	21
Завдання до теми 2	21
Література до теми 2	22
Тема 3. Теоретичні основи економічної політики	24
Питання для обговорення.....	24
Питання для самоперевірки	24
Завдання до теми 3	24
Література до теми 3	25
Тема 4. Розробка і реалізація економічної політики	28
Питання для обговорення.....	28
Питання для самоперевірки	28
Питання для дискусій	28
Завдання до теми 4	28
Література до теми 4	29
Тема 5. Цілі і стратегія економічної політики	31
Питання для обговорення.....	31
Питання для самоперевірки	32
Питання для дискусій	32
Завдання до теми 5	32
Література до теми 5	34
Тема 6. Економічна політика в суспільному та приватному секторі	35
Питання для обговорення.....	36
Питання для самоперевірки	36
Питання для дискусій	36
Завдання до теми 6	36
Література до теми 6.....	37
Тема 7. Структурна та інвестиційна політика.....	39

Питання для обговорення.....	39
Питання для самоперевірки	39
Питання для дискусій	40
Завдання до теми 7	40
Література до теми 7	41
Тема 8. Фіскальна та монетарна політика	42
Питання для обговорення.....	43
Питання для самоперевірки	43
Питання для дискусій	43
Практичні завдання до теми 8.....	43
Література до теми 8	44
Тема 9. Економічна політика у соціальній сфері.....	46
Питання для обговорення.....	46
Питання для самоперевірки:	46
Питання для дискусій	47
Література до теми 9	47
Тема 10. Зовнішньо-економічна політика	49
Питання для обговорення.....	49
Питання для самоперевірки	50
Питання для дискусій	50
Література до теми 10.....	51
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	53
Використані та рекомендовані джерела інформації.....	55
Основна література	55
Нормативні акти	56
Додаткова література.....	57
Інформаційні ресурси	58

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Державне регулювання економіки та економічна політика» є обов'язковою компонентою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка галузі знань 05 Економічні та поведінкові науки.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування знань про сутність і специфіку основних механізмів державного регулювання господарських процесів, ознайомлення з основними формами і методами їх реалізації в сучасних умовах України, визначення актуальних проблем реалізації економічної політики в Україні та засобів їх розв'язання.

Очікувані результати навчання з дисципліни. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

1. Знати понятійний апарат та методологію дослідження проблем у сфері здійснення державного регулювання економіки.
2. Використовувати загальнонаукові та конкретнонаукові методи для дослідження механізму державного регулювання економіки у країні.
3. Обґрунтовувати критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої ДЕП у країні.
4. Розраховувати основні макроекономічні показники в країні та застосовувати їх економічну сутність для ефективного державного регулювання економіки країни.
5. Визначати основні показники, що характеризують економічне зростання (спад) в країні, та застосовувати їх у процесі державного регулювання економіки країни.
6. Обирати доцільні інструменти державного регулювання підприємництва та регуляторного впливу на господарські процеси на різних рівнях державного управління.
7. Розраховувати основні показники, що характеризують ефективність реалізації структурної та інноваційно-інвестиційної політики в країні, та застосовувати їх для ефективного державного регулювання економіки країни.
8. Проводити аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях.

Критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90–100	Студент має повні, глибокі знання з дисципліни, вміє робити висновки, узагальнення, знаходити інформацію та аналізувати її, самостійно користуватися різними джерелами інформації,

	<p>ставити і розв'язувати проблемні завдання, дискутувати, відстоювати власну думку. Студент демонструє високий рівень досягнень кожного із запланованих результатів, що засвідчує готовність до подальшого навчання, а саме: знає понятійний апарат та методологію дослідження проблем у сфері здійснення державного регулювання економіки; використовує загальнонаукові та конкретнонаукові методи для дослідження механізму державного регулювання економіки у країні; обґрунтовує критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої ДЕП у країні; розраховує основні макроекономічні показники в країні та застосовує їх економічну сутність для ефективного державного регулювання економіки країни; визначає основні показники, що характеризують економічне зростання (спад) в країні, та застосовує їх у процесі державного регулювання економіки країни; обирає доцільні інструменти державного регулювання підприємництва та регуляторного впливу на господарські процеси на різних рівнях державного управління; розраховує основні показники, що характеризують ефективність реалізації структурної та інноваційно-інвестиційної політики в країні, та застосовує їх для ефективного державного регулювання економіки країни; проводить аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях</p>
<p>75–89</p>	<p>Студент правильно відтворює навчальний матеріал, має базові теоретичні знання з дисципліни, вміє наводити приклади на підтвердження певних думок. Студент демонструє достатній рівень досягнень за запланованими результатами, а саме: знає понятійний апарат та методологію дослідження проблем у сфері здійснення державного регулювання економіки; використовує загальнонаукові та конкретнонаукові методи для дослідження механізму державного регулювання економіки у країні; обґрунтовує критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої ДЕП у країні; розраховує основні макроекономічні показники в країні та застосовує їх економічну сутність для ефективного державного регулювання економіки країни; проводить аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях</p>
<p>60–74</p>	<p>Студент з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, здатен з помилками й неточностями дати визначення понять, вміє на елементарному рівні аналізувати основні терміни та теоретичні положення дисципліни. Студент демонструє задовільний рівень досягнень за запланованими результатами, а саме: з неточностями визначає основні категорії дисципліни, у загальних рисах описує методологію дослідження проблем у сфері здійснення державного регулювання економіки; за допомогою викладача характеризує використовує загальнонаукові та конкретнонаукові методи для дослідження механізму державного регулювання економіки у країні; з певними труднощами здійснює аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях</p>

35–59	Студент відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою дає відповіді на запитання та називає основні положення макроекономіки. Студент демонструє незадовільний рівень досягнень за запланованими результатами, а саме: визначає основні категорії дисципліни з помилками, які виправляє за допомогою викладача; розпізнає і формулює за допомогою викладача види економічної політики в країні
0–34	Студент не має уявлення про об'єкт вивчення, відтворює незначну частину навчального матеріалу, розпізнає основні категорії дисципліни, але застосовує їх невірною та/або не може пояснити їх суть

Методи навчання, методи та засоби контролю результатів навчання:

– форми: лекції (мультимедійна, інтерактивна, із застосуванням опорних конспектів, лекція-дискусія, лекція-консультація); практичні заняття; самостійна робота студентів (аудиторна, позааудиторна, науково-дослідна робота студентів); консультації;

– методи: *а) за характером навчально-пізнавальної діяльності студентів:* проблемного навчання (проблемного викладення матеріалу, групового вирішення проблемних задач); частково-пошуковий (евристичних запитань, проєктів); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення); *б) за методичними прийомами:* вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування, демонстрування); прикладні; інтерактивні (малі групи, мозковий штурм тощо);

– засоби діагностики результатів навчання: контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування на заняттях, виконання письмових завдань, виконання тестових і контрольних завдань, виконання ІЗ); контроль за самостійною роботою студентів (усне опитування на заняттях, виконання письмових завдань, виконання тестових і контрольних завдань, виконання ІЗ); підсумковий контроль знань (екзамен).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Державне регулювання економіки: необхідність та сутність

Предмет і об'єкт курсу. Місце курсу в системі економічних дисциплін, його зв'язок з економічною теорією, менеджментом, макро- та мікроекономікою, іншими дисциплінами.

Держава як інститут реалізації суспільних інтересів. Сутність державного регулювання економіки. Держава в системі макроекономічного регулювання. Недоліки ринку і поєднання ринкового механізму з державним регулюванням економіки. Вади держави та межі державного регулювання.

Основні напрямки економічної діяльності держави та її економічні функції: формування правових засад функціонування економіки; емісійна; усунення вад ринкового саморегулювання; перерозподіл доходів; виробництво суспільних благ. Неповнота ринків. Недосконалість інформації. Інформаційна асиметрія на ринку.

Державне регулювання, економічна політика та державне управління економікою. Суб'єкти, об'єкти і цілі державного регулювання економіки. Система методів державного регулювання економіки. Прямі (адміністративно-правові) та непрямі (економічні).

Тема 2. Основні типи економічних систем та їх регулювання

Поняття про економічну систему. Формування економічних систем. Основні типи економічних систем та їх регулювання. Ринкова економіка. Командно-адміністративна економіка. Змішана економіка.

Етапи становлення державного регулювання економіки. Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Альтернативні макроекономічні теорії: монетаристська теорія; теорія економіки пропозиції; теорія раціональних очікувань.

Види та моделі регулювання різних економічних систем. Регулювання економіки змішаного типу: економічний лібералізм та економічний дирижізм. Моделі державного управління в практиці різних країн

Тема 3. Теоретичні основи економічної політики

Економічна політика як наука і соціальна практика. Сутність економічної політики, основні поняття – «державне втручання в економіку», «економічна політика держави», «державне управління», «державна регуляторна політика», «державне регулювання економіки».

Теоретична база економічної політики. Теорія економічних порядків В. Ойкена, базова концепція економічної політики Я. Тінбергена, теорія суспільного вибору Дж. Б'юкенена, теорія політичного ділового циклу.

Тема 4. Розробка і реалізація економічної політики

Економічна політика як складова загальнополітичного процесу. Економічні інтереси суспільства. Інститути формування і реалізації економічної політики.

Сутність і види економічної політики. Розроблення і реалізація економічної політики. Групи інтересів. Лобіювання в економічній політиці.

Комунікації і циклічність економічної політики. Довіра. Ефективність економічної політики. Контроль – необхідна умова ефективності економічної політики. Діяльність органів влади.

Тема 5. Цілі і стратегія економічної політики

Економічний розвиток. Цілі та пріоритети розвитку економіки. Соціально-економічні трансформації національної економіки. Інституціональні перетворення.

Стратегія соціально-економічного розвитку. Поняття стратегії. Концепція і детермінований план — дві складові стратегії. Класифікація цілей. Стратегічна ціль. Тактична ціль. Оперативна ціль. Стратегічні пріоритети. Механізми реалізації стратегічних цілей: складання прогнозів, прийняття і реалізація планів та програм.

Суть державного програмування, види програм. Програми економічного і соціального розвитку. Державні програми економічного і соціального розвитку України. Макроекономічне планування як форма державного регулювання економіки.

Соціально-економічне прогнозування. Об'єкти та суб'єкти прогнозування. Основні види і функції прогнозів. Принципи прогнозування. Види соціально-економічних прогнозів. Методи економічного прогнозування. Моделі економічного прогнозування. Роль і місце прогнозування в регулюванні національної економіки.

Місце соціально-економічних прогнозів у системі державного регулювання економіки. Суть і призначення економічних і соціальних прогнозів. Функції економічного й соціального прогнозування. Об'єкти й суб'єкти прогнозування

Тема 6. Економічна політика в суспільному та приватному секторі

Суспільний сектор економіки як сукупність державного, муніципального та сектора некомерційних організацій. Суспільні блага. Властивості суспільних благ. Чисті й змішані суспільні та приватні товари. Позитивні й негативні зовнішні ефекти (екстерналії).

Державне підприємництво. Економічна роль і функції державних підприємств, їх відмінності від підприємств приватного сектору. Мета діяльності державних підприємств. Державне замовлення і державний контракт, планування діяльності, пріоритетні інструменти регулювання державних підприємств. Система субвенціонування: дотації, субсидії, податкові пільги та інші види фінансової допомоги. Механізм регулювання змішаних підприємств.

Націоналізація та приватизація. Сучасний стан приватизаційних процесів. Проблема відновлення керованості державним сектором економіки.

Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Об'єктивна необхідність підтримки та регулювання підприємницької діяльності. Роль держави в формуванні підприємницького середовища в Україні. Інституціональні засади та напрямки державної підтримки підприємництва. Нормативно-правове забезпечення розвитку підприємництва. Державна регуляторна політика.

ДПП як форма взаємодії державного та приватного секторів.

Тема 7. Структурна та інвестиційна політика

Структура національної економіки. Поняття й значення структури національної економіки. Структуризація за видами економічної діяльності та галузями економіки. Відтворювальна структура. Галузева структура. Функціональна структура. Територіальна структура. Соціальна структура. Зовнішньоекономічна структура.

Структурні зрушення в розвитку економіки. Державне регулювання структурних зрушень в економіці. Пріоритети соціально-економічного розвитку, критерії визначення. Активна структурна політика. Пасивна структурна політика. Методи реалізації структурної політики. Стратегія і тактика структурної політики України.

Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиції як фактор структурних зрушень в економіці. Сутність понять: «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація форм і видів інвестицій.

Визначення пріоритетних сфер і державних інвестиційних проектів. Податкове регулювання інвестиційної діяльності. Фінансово-кредитне регулювання інвестиційної діяльності. Амортизаційна політика. Регулювання участі інвесторів у приватизації. Державне регулювання ринку цінних паперів. Захист інвестицій. Завдання інвестиційної стратегії в Україні.

Державне регулювання інноваційних процесів. Інновації як специфічна форма НТП. Етапи інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Фази поширення інновацій. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Ефективність державної підтримки інноваційних процесів. Методи державного регулювання інноваційного процесу в промисловості.

Тема 8. Фіскальна та монетарна політика

Державне регулювання фінансової та грошової сфери. Фіскальна (бюджетно-податкова) та монетарна (грошово-кредитна) політика.

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика: мета, інструменти, види. Стимулююча і стримуюча фіскальна політика. Дискреційна і недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Вбудовані (автоматичні) стабілізатори. Переваги і недоліки фіскальної політики. Проблеми поєднання фіскальних і монетарних інструментів.

Стан державного бюджету. Концепції державного бюджету. Дефіцит бюджету, його види. Циклічний і структурний бюджетний дефіцит. Способи фінансування дефіциту державного бюджету. Державний борг, його причини, види і наслідки. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку. Проблеми зовнішньої заборгованості і шляхи їх вирішення.

Види, мета та інструменти монетарної політики. Стимулююча й обмежувальна монетарна політика. Кейнсіанська, монетаристська та неокласична концепції монетарної політики. Механізм грошової трансмісії. Грошово-кредитний мультиплікатор. Вплив монетарної політики на рівень національного виробництва.

Тема 9. Економічна політика у соціальній сфері

Сутність і мета соціальної політики. Сутність поняття «соціальна політика». Мета соціальної політики. Соціальні гарантії. Соціальний і ринковий підходи до соціальної політики. Концепція соціальної політики в Україні. Складові соціальної політики.

Соціальний захист та система соціальних гарантій Соціальний захист економічно активного населення. Адресна підтримка соціально незахищених верств населення. Основні засади пенсійної політики держави. Пенсійна реформа.

Політика у сфері заробітної плати та зайнятості населення. Розвиток соціальної сфери. Основні завдання та показники соціальної політики. Сутність поняття «рівень життя населення». Система показників рівня та якості життя населення: соціально-демографічні показники; узагальнюючі показники; показники оплати праці та доходів населення; показники рівня споживання населенням товарів і послуг; показники споживчих настроїв домогосподарств.

Реальні доходи населення та їх регулювання. Реальні доходи населення як синтетичний показник добробуту людей. Баланс грошових доходів і витрат населення, схема та методика розроблення. Методика розрахунку реальних доходів населення. Державне регулювання доходів населення.

Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг. Показники обсягів споживання населенням матеріальних благ і послуг та методика обчислення їх. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Мінімальний нормативний споживчий кошик. Норми споживання населенням продуктів харчування, товарів і послуг. Межа малозабезпеченості. Мінімальні заробітні плата, пенсія, стипендія, допомога.

Регулювання ринку праці та зайнятості населення. Необхідність державного регулювання ринку праці. Система трудових балансів. Зведений баланс трудових ресурсів. Баланс ринку праці. Система органів державного регулювання зайнятості населення. Методи державного регулювання зайнятості населення. Державна служба зайнятості. Правові, організаційні та наукові заходи регулювання ринку праці.

Тема 10. Зовнішньо-економічна політика

Зовнішньоекономічна політика України та її компоненти. Суть та чинники міжнародного поділу праці. Основні форми міжнародних економічних відносин.

Зовнішня торгівля, її основні чинники та показники Динаміка та структура зовнішньої торгівлі. Протекціонізм і фритредерство як типи зовнішньоторговельної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Тарифні та нетарифні інструменти зовнішньоторговельної політики. Демпінг та ембарго.

Платіжний баланс: поняття, структура, принципи складання. Платіжний баланс України.

Сутність міжнародної економічної інтеграції. Чинники, що впливають на міжнародні економічні позиції країни. Форми і механізми інтеграції. Інтеграція України у світовий економічний простір. Співробітництво України з міжнародними організаціями.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
	Лекції	Практичні заняття	Лаборат. заняття	Самост. робота	Теми узагальнених лекцій	Лекції	Практичні заняття	Лаборат. заняття	Самост. робота
<i>Змістовий модуль 1.</i>									
Тема 1. Державне регулювання економіки: необхідність та сутність	4	2	-	9	Тема 1. Державне регулювання економіки: необхідність та сутність	2	-	-	16
Тема 2. Основні типи економічних систем та їх регулювання	4	2	-	9	Тема 2. Основні типи економічних систем та їх регулювання	-	2	-	16
Тема 3. Теоретичні основи економічної політики	4	4	-	7	Тема 3. Теоретичні основи економічної політики	-	2	-	16
Тема 4. Розробка і реалізація економічної політики	2	2	-	11	Тема 4. Розробка і реалізація економічної політики	2	-	-	16
Тема 5. Цілі і стратегія економічної політики	2	4	-	9	Тема 5. Цілі і стратегія економічної політики	2	-	-	16
Тема 6. Економічна політика в суспільному та приватному секторі	4	4	-	7	Тема 6. Економічна політика в суспільному та приватному секторі	-	2	-	16
Тема 7. Структурна та інвестиційна політика	2	4	-	9	Тема 7. Структурна та інвестиційна політика	2	-	-	16
Тема 8. Фіскальна та монетарна політика	4	4	-	7	Тема 8. Фіскальна та монетарна політика	-	2	-	16
Тема 9. Економічна політика у соціальній сфері	2	2	-	11	Тема 9. Економічна політика у соціальній сфері	2	-	-	16
Тема 10. Зовнішньоекономічна політика	2	2	-	11	Тема 10. Зовнішньоекономічна політика	-	-	-	18
<i>Разом за модуль</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>-</i>	<i>90</i>	<i>Разом за модуль</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>-</i>	<i>162</i>
<i>Підготовка до екзамену</i>				<i>30</i>					
Усього годин	30	30	-	90+30	Усього годин	10	8	-	162

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: передбачається проведення усного опитування, письмового опитування (словниковий диктант, тестування, розв'язування задач тощо).

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Екзаменаційні білети складаються з двох теоретичних питань і тестового завдання

ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний, модульний контроль та самостійна робота																Екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1																		
	T1	T2	T3	T3	T4	T5	T5	T6	T6	T7	T7	T8	T8	T9	T10	МКР	40	100
AP	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6		
CP	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
коефіцієнт 0,36																		

Розподіл балів

Всього 100

Із них екзамен 40

Модульний контроль 6

Семінарське заняття відповідь 5 (на кожному занятті)

Самостійна робота 5 (на кожному занятті)

Всього 15 занять

$$15 * 5 = 75$$

$$15 * 5 = 75$$

Всього 150, коефіцієнт 0,36

$$150 * 0.36 = 54$$

$$54 + 6 + 40 = 100$$

Шкала оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>екзамен</i>
	Значення оцінки
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Сучасна концепція організації навчального процесу основним засобом оволодіння студентами навчального матеріалу вважає їх самостійну роботу. Зменшується кількість аудиторних годин, одночасно збільшується кількість часу, вільного від обов'язкових занять, що дає можливість студентам самостійно планувати свою підготовку. За умови відповідального ставлення до навчання, самодисципліни, це створює передумови для кращого творчого засвоєння знань та отримання навичок, передбачених навчальною програмою дисципліни.

З дисципліни «Державне регулювання економіки та економічна політика» передбачаються такі форми організації самостійної роботи:

Підготовка до занять

В процесі семінарських і практичних занять здійснюється поточна перевірка рівня засвоєння студентом навчального матеріалу з окремих тем дисципліни, які виносяться на заняття. Але поряд з цим під час семінарських і практичних занять передбачається проведення модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох або всіх тем дисципліни. На семінарські й практичні заняття виносяться не всі, а найважливіші та найскладніші питання курсу, решту питань студенти опрацьовують самостійно.

При підготовці до семінарських і практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідних тем, вивчити понятійний апарат і осягнути логіку навчального матеріалу. Потім, якщо деякі питання залишилися незрозумілими, доцільно звернутися до літературних джерел, рекомендованих у цьому розділі. При використанні літературних джерел слід мати на увазі, що навчальні посібники з часом старіють. Тому лише в лекціях викладач може оперативно висвітлювати можливі зміни в національній економіці та практиці.

Самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу і практичних (семінарських) занять, а також літератури для підготовки самостійного домашнього завдання

При читанні економічної літератури рекомендується попередньо ознайомитися з книгою, вивчити її структурні компоненти, бібліографію, одержати загальне уявлення про характер твору. Наступний етап – безпосереднє читання самої книги або її частини, пов'язаної з проблемою, яка вивчається.

Ведення записів

Елементом самостійної роботи з науковою та спеціальною літературою є ведення записів, яке сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рекомендуємо використати такі види письмової роботи з текстом:

Анотація – короткий виклад змісту книги, статті або окремого текстового фрагмента з їхньою критичною оцінкою. Слід виділяти головні цілі дослідження, його ключові моменти, кінцеві висновки.

План – форма запису при читанні, яка відображає зміст і структуру книги та дає змогу легко відновити в пам'яті її головні положення. Розрізняють: *простий план*, що передбачає умовний поділ тексту на закінчені частини, виділення ключових думок, їх коротке формулювання й запис під нумерацією; *розгорнутий план*, який вимагає виділення з кожної значеннєвої частини тих окремих положень, що уточнюють головне; формулювання пунктів може бути досить розгорнутим, навіть тезовим, допускається використання найбільш яскравих цитат. Також можна складати плани окремих частин книги, наприклад, якщо видання є збіркою наукових статей.

Тези – коротко сформульовані головні тексту, матеріалу (а також лекції, доповіді, повідомлення). Необхідною умовою для складання тез є досить повне засвоєння змісту книги, чітке розуміння її домінуючих ідей і висновків. Складати тези слід в логічній послідовності, відповідно до черговості викладення в книзі авторських думок.

Конспект – письмовий огляд основних думок будь-якої друкованої роботи, а також лекції, доповіді, промови. Найбільш простою формою конспекту є текстовий конспект, що вимагає від студентів глибинного ознайомлення з певним твором або його фрагментами, виділення ключових положень і фіксування їх у писемній формі. Крім цього, у ряді випадків рекомендується складати так званий формалізований конспект, де всі записи вносяться в заздалегідь підготовлені таблиці, що особливо ефективно при підготовці єдиного конспекту за декількома джерелами і порівнянні їх окремих даних.

Відповіді на заздалегідь підготовлені питання, що забезпечують вичерпні характеристики явищ і процесів

Словник термінів – вибіркового запис економічних термінів, які зустрічаються в науковій літературі, з їх детальним поясненням. Можна складати за алфавітом чи за темами. Також варто скористатися словниками в мережі Інтернет, встановивши додатки в комп'ютері та смартфоні. Самостійна робота з термінологією повинна проводитися регулярно і перетворитися в решті-решт на усвідомлену звичку.

Підготовка доповідей, рефератів, презентацій та есе за тематикою лекцій і семінарів

Реферат складається з таких частин: вступ, основна частина, висновки.

Вступ. У вступі студент обґрунтовує актуальність вибраної теми, дає характеристику сучасного стану досліджуваної проблеми та характеристику стану об'єкта дослідження. Визначається мета реферату, завдання, які необхідно вирішити при написанні реферату, та предмет дослідження. У вступі також звертається увага на рівень розробленої теми у вітчизняній та закордонній літературі, доцільно виділити дискусійні питання та невирішені

проблеми, провести короткий огляд основних публікацій авторів з досліджуваної проблеми. Обсяг вступу – 1 стор.

Основна частина роботи поділяється на 2-3 параграфи. Основна частина присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми. Також обумовлюється наслідки дослідження. Рекомендований обсяг основної частини реферату – 4-5 сторінок.

Висновки – коротке резюме з усього змісту реферату, висновки і рекомендації, що показують, якою мірою вирішено завдання і досягнуто мети дослідження, сформульованої у вступі. Результатами висновків є чіткі конкретні пропозиції з матеріалу дослідження та шляхи його вдосконалення. Обсяг – 1 стор.

Робота із статистичним матеріалом

Передбачає ознайомлення зі збірниками статистичних даних, матеріалами спеціальних і галузевих сайтів. Особливу увагу слід зосередити на тому, що використання статистики для ілюстрації відповідей на питання є обов'язковим в курсі «Державне регулювання економіки та економічна політика». Статдані варто подавати у вигляді окремих прикладів, діаграм, графіків, порівняльних таблиць тощо. Варто включати такі дані до презентацій за окремими питаннями.

Самостійне опрацювання питань для самоконтролю засвоєння змісту лекційного матеріалу з курсу

Краще зрозуміти теоретичні набуття в галузі економіки допомагають досить підручники з економічної теорії, національної економіки, державного регулювання, економічної політики, монографії відомих учених.

Перевірка знань студента здійснюється за допомогою здачі ними заліку. Оцінюючи знання студентів, викладач виходить, перш за все, з розуміння вивченого матеріалу, засвоєння основних тенденцій розвитку економічних процесів, уміння застосувати їх на практиці.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Державне регулювання економіки: необхідність та сутність

Мета заняття: з'ясувати сутність поняття «державне регулювання економіки» (ДРЕ), необхідність державного втручання, методи та інструменти

Питання для обговорення

- 1.1. Необхідність здійснення державного втручання в економіку. Предмет і об'єкт курсу.
- 1.2. «Провали» ринку: асиметрія інформації, екстерналії, обмеженість конкуренції, «трагедія спільнот».
- 1.3. Недоліки ринкового саморегулювання. Функції держави в сучасній економіці. Економічні функції держави.
- 1.4. Цілі та принципи державного регулювання економіки. Суб'єкти та об'єкти державного регулювання економіки.
- 1.5. Методи та інструменти державного регулювання (пряме та непряме регулювання).

Питання для самоперевірки

1. Унаслідок чого в економіці виникають вади ринкового саморегулювання?
2. У чому полягає сутність монополізації економіки як вади ринкового саморегулювання?
3. У чому полягає економічна сутність природних монополій?
4. Як виникають штучні монополії?
5. Які властивості притаманні суспільним товарам?
6. З чим пов'язана нездатність приватного сектору забезпечувати людей суспільними товарами?
7. За рахунок яких коштів фінансується виробництво суспільних товарів?
8. Унаслідок чого в економіці виникають зовнішні ефекти – екстерналії?
9. У чому полягає сутність позитивних та негативних екстерналій?
10. Що таке «неповнота ринку» як вада ринкового саморегулювання?
11. Що таке «економічна нестабільність» як вада ринкового саморегулювання?
12. Чим обумовлена необхідність перерозподілу державою доходів?
13. Що таке «державне регулювання економіки»?
14. Що таке «державна економічна політика»?
15. Що таке «державне управління економікою»?

Питання для дискусії

1. Обґрунтуйте об'єктивну необхідність та поясніть сутність державного регулювання ринкової економіки.
2. Наведіть конкретні приклади вад ринкового саморегулювання.
3. Охарактеризуйте поняття мінімальної необхідності і максимальної допустимості меж державного втручання в економіку ринкового типу.
4. Яка економіка «переможе» - ринкова чи змішана?
5. Які інструменти та методи ДРЕ є найбільш досконалыми?
6. Що є головною спонукальною силою розвитку у ринковій системі?

Завдання до теми 1

Тест 1.1. Об'єктами державного регулювання економіки є:

- а) наймані працівники та службовці;
- б) профспілки та асоціації;
- в) сфери економічної діяльності;
- г) зовнішньоекономічні зв'язки.

Тест 1.2. Яке із тверджень є помилковим: «Вади ринку виникають внаслідок...

- а) нездатності ринкового механізму забезпечити оптимальний за Парето розподіл ресурсів»;
- б) зовнішніх ефектів (екстерналій)»;
- в) нездатності ринку забезпечити людей суспільними товарами»;
- г) економічної нестабільності»;
- д) державного втручання в економіку».

Тест 1.3. Економічна політика – це:

- а) заходи, спрямовані на розв'язання економічних проблем;
- б) конкуренція різних економічних ідей;
- в) здатність управляти економічними процесами;
- г) здатність приймати ефективні економічні рішення.

Тест 1.4. Рух товарів і грошей, в якому беруть участь підприємства, домогосподарства, держава:

- а) пряме (адміністративне) державне регулювання економіки;
- б) непряме (економічне) державне регулювання економіки;
- в) кругообіг потоків в економіці;
- г) виробництво суспільних товарів.

Тест 1.5. Безпосереднє встановлення певних обов'язкових норм у взаємодії економічних суб'єктів:

- а) пряме (адміністративне) державне регулювання економіки;
- б) непряме (економічне) державне регулювання економіки;
- в) кругообіг потоків в економіці;
- г) виробництво суспільних товарів.

Тест 1.6. Виробництво благ, яке організовує держава і які розподіляються не за ринковими принципами:

- а) пряме (адміністративне) державне регулювання економіки;
- б) непряме (економічне) державне регулювання економіки;
- в) кругообіг потоків в економіці;
- г) виробництво суспільних товарів.

Тест 1.7. Вплив на діяльність економічних суб'єктів через зміну умов, в яких вона відбувається:

- а) пряме (адміністративне) державне регулювання економіки;
- б) непряме (економічне) державне регулювання економіки;
- в) кругообіг потоків в економіці;
- г) виробництво суспільних товарів.

Тест 1.8. Яку з перерахованих функцій не виконує держава.

- а) міжнародна;
- б) світоглядна;
- в) соціальна;
- г) економічна.

Тест 1.9. Держава має постійно дбати про такі заходи:

- а) зменшення частки тіньового сектору в національній економіці;
- б) інноваційний розвиток та пошук резервів збільшення внутрішніх інвестицій;
- в) збільшення експортного потенціалу держави;
- г) усі відповіді є правильними.

Тест 1.10. Економічна функція держави полягає:

- а) у забезпеченні прав і свобод кожної людини;
- б) у підтриманні суверенітету держави;
- в) у створенні передумов, необхідних для ефективної економічної діяльності суспільства;
- г) у забезпеченні цілісності та збереженні існуючого суспільного ладу.

Література до теми 1

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / Уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. К., 2009. 864 с. URL : http://ief.org.ua/docs/mg/Mon_Hejets_2009_W.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Степаненко С. В., Сакало О. Є. Господарський менталітет як чинник економічного розвитку України. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 28–33.

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України.
URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>.

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 2. Основні типи економічних систем та їх регулювання

Мета заняття: визначити характеристики типів економічних систем та підходів до їх регулювання

Питання для обговорення

- 2.1. Основні типи економічних систем.
- 2.2. Етапи становлення державного регулювання економіки.
- 2.3. Види та моделі регулювання різних економічних систем.
- 2.4. Регулювання економіки змішаного типу.

Питання для самоперевірки

1. Кого вважають основоположником теорії державного регулювання економіки?
2. Які основні завдання держави з розвинутою ринковою економікою.
3. Хто є суб'єктами державного регулювання економіки?
4. Унаслідок чого в економіці виникають вади ринкового саморегулювання?

Питання для дискусій

1. Світовий досвід регулювання економіки.
2. Основні напрями залучення іноземних інвестицій у нових індустріальних країнах.
3. Форми державного регулювання ринку у країнах Західної Європи.
4. Система державного регулювання в Японії.
5. Регулювання ринку в США.
6. Особливості регулювання економіки у країнах Східної Європи.

Завдання до теми 2

В контексті державного регулювання економіки розкрити питання:

1. Кейнсіанська теорія регулювання економіки (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
2. Монетаристська теорія (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
3. Теорія раціональних очікувань (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
4. Теорія економіки пропозиції (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
5. Інституціоналізм та неоінституціоналізм (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).

Завдання виконати письмово, 2-3 сторінки комп'ютерного тексту, 14 кегль, 1,5 інтервал.

Література до теми 2

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.
URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст]: навч. метод. посібник. Х.: ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 3. Теоретичні основи економічної політики

Мета заняття: Розкрити сутність економічної політики, її основні цілі, завдання, інструменти та методи.

Питання для обговорення

- 3.1. Поняття про економічну політику: сутність, основні поняття.
- 3.2. Теоретична база економічної політики. Концепції економічної політики.
  - 3.2.1. Базова теорія економічної політики Я. Тінбергена.
  - 3.2.2. Ордолібералізм В. Ойкена.
  - 3.2.3. Теорія суспільного вибору Дж. Б'юкенена та К. Ерроу.
  - 3.2.4. Теорія політичного ділового циклу.

Питання для самоперевірки

1. Державне регулювання економіки і економічна політика – які відмінності цих понять?
2. Державне регулювання і державне управління – чим відрізняються?
3. Економічна політика і державне прогнозування – який зв'язок понять?

Завдання до теми 3

Тест 3.1. Що означає термін «економіка» у перекладі з грецької?

- а) суспільне виробництво;
- б) економічна наука;
- в) система економічних наук;
- г) мистецтво ведення домашнього господарства.

Тест 3.2. Якими причинами можна пояснити існування економічних проблем?

- а) зростання кількості населення планети;
- б) наявність безробіття та інфляції;
- в) безмежність потреб та обмеженість ресурсів;
- г) забруднення навколишнього середовища.

Тест 3.3. Політика держави у сфері оподаткування – це політика:

- а) регіональна;
- б) економічна;
- в) фіскальна;
- г) податкова.

Тест 3.4. Основні цілі економічної політики – це:

- а) забезпечення добробуту, економічної свободи, соціальної справедливості;

б) високі темпи щорічного економічного зростання впродовж певного періоду;

в) підвищення заробітної плати;

г) зменшення податку на доходи громадян.

Тест 3.5. Який орган державної влади розробляє закон про державний бюджет України:

а) КМУ;

б) Міністерство фінансів України;

в) ВРУ;

г) НБУ.

Тест 3.6. Який орган державної влади розглядає та затверджує державний бюджет України:

а) Президент України;

б) Міністерство фінансів України;

в) ВРУ;

г) НБУ.

Доповніть таблицю

ВИДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

ВИДИ	ІНСТРУМЕНТИ
Фіскальна політика	
	Облікова ставка Норма резервування Операції на ..._____
	Контроль зарплати і цін
Зовнішньоекономічна політика	

Література до теми 3

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі

знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с. URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С. Державне регулювання економіки : навч. посібник / О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Жаліло Я. А. Еволюція чинників дієвості економічної політики держави та інституційна криза в Україні. *Економічна теорія*. 2015. № 2. С. 5–18. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2015_2_2

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppou_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.facebook.com/mineconomdev/posts/3447933141930976>

Тінберген Ян. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BD_%D0%A2%D1%96%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D2%91%D0%B5%D0%BD

Ойкен Вальтер. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B9%D0%BA%D0%B5%D0%BD_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%80

Б'юкенен Джеймс Макгілл. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D1%81_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B3%D1%96%D0%BB%D0%BB_%D0%91%27%D1%8E%D0%BA%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%BD

Ерроу Кеннет. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B5%D1%82_%D0%95%D1%80%D1%80%D0%BE%D1%83

Нордхауз Вільям. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%8F%D0%BC_%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B3%D0%B0%D1%83%D0%B7

Тема 4. Розробка і реалізація економічної політики

Мета заняття: сформувати знання про процес розробки і реалізації економічної політики.

Питання для обговорення

- 4.1. Економічна політика як складова загальнополітичного процесу.
- 4.2. Інститути формування і реалізації ЕП.
- 4.3. Сутність і види економічної політики.
- 4.4. Розроблення і реалізація економічної політики. Групи інтересів.
- 4.5. Органи державного регулювання економіки.

Питання для самоперевірки

Дайте визначення поняттям: національна економіка, економічна система, змішана система макроекономічного регулювання, економічний лібералізм, економічний дирижізм, макроекономічна ефективність.

Питання для дискусій

1. Що таке державне регулювання економіки
2. Які цілі та завдання державного регулювання економіки?
3. Що є об'єктами державного регулювання економіки і хто виступає суб'єктами?
4. Які принципи державного регулювання економіки?
5. Які основні методи державного регулювання економіки?
6. Які органи державної влади здійснюють керівництво економікою України, що належать до їх компетенції?

Завдання до теми 4

Тест 4.1. Економічна стратегія:

- а) пов'язана із виділенням довгострокових цілей розвитку;
- б) передбачає напрацювання соціально-економічних програм;
- в) має інноваційний характер;
- г) всі відповіді правильні.

Тест 4.2. Оберіть правильний порядок етапів розвитку теорій регулювання економіки включає:

- а) класична теорія регулювання економіки, монетаризм, кейнсіанство, меркантилізм, «неокласичний синтез»;
- б) меркантилізм; класична теорія регулювання економіки, кейнсіанство, монетаризм, «неокласичний синтез»;

в) монетаризм, класична теорія регулювання економіки, кейнсіанство, меркантилізм, «неокласичний синтез».

Тест 4.3. Економічний лібералізм – це:

а) система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму;

б) система соціально-економічних відносин зі значним впливом держави на соціально-економічний розвиток.

Тест 4.4. Система соціально-економічних відносин зі значним впливом держави на соціально-економічний розвиток – це:

а) економічний лібералізм;

б) економічний дирижізм.

Тест 4.5. Роздержавлення передбачає:

а) обов'язкову зміну форми власності;

б) розширення прав підприємств щодо прийняття рішень;

в) скорочення функцій державних органів щодо управління підприємствами;

г) усі відповіді вірні;

д) правильна відповідь відсутня.

Література до теми 4

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.
URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Діба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний

університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>.

Тема 5. Цілі і стратегія економічної політики

Мета заняття: з'ясувати стратегію і тактику в економічній політиці

Питання для обговорення

- 5.1. Економічний розвиток та соціально-економічні трансформації
- 5.2. Стратегія соціально-економічного розвитку.
- 5.3. Суть та способи економічного прогнозування. Класифікація прогнозів.
- 5.4. Державне програмування
- 5.5. Прогнозування в регулюванні економіки

Питання для самоперевірки

1. Що таке прогноз? Для чого потрібне прогнозування?
2. Які принципи соціально-економічного прогнозування?
3. Які існують види прогнозів?
4. Які особливості державного програмування?
5. Які основні стадії розроблення та виконання державної цільової програми?
6. Що повинен містити проект державної цільової програми?
7. У чому полягає суть макроекономічного планування?
8. Які відмінні риси індикативного та директивного плану?

Питання для дискусій

1. Яким чином здійснюється ранжування цілей економічної політики?
2. Що таке «пріоритети в економіці»?
3. Що виступає критерієм визначення пріоритетів?
4. Як класифікуються цілі?
5. Яким чином здійснюється ранжування цілей?

Завдання до теми 5

Тест 5.1. До основних принципів макроекономічного прогнозування належать:

- а) наукова обґрунтованість;
- б) системність;
- в) немінучість;
- г) правильні відповіді а), б).

Тест 5.2. Вкажіть, які з наведених видів прогнозів є вихідними для розроблення узагальнюючих прогнозів:

- а) прогнози факторів економічного зростання;
- б) прогнози розміщення продуктивних сил;
- в) прогнози природних ресурсів;
- г) демографічні прогнози;
- д) макроструктурні прогнози;
- е) прогнози розвитку економіки;
- є) прогнози суспільних потреб;
- ж) науково-технічні прогнози;
- з) соціальні прогнози;
- и) оперативні прогнози.

Тест 5.3. Класифікація прогнозів за масштабом – це:

- а) соціальний прогноз;
- б) прогноз доходів;

в) мікропрогноз.

Тест 5.4. Індивідуальні методи прогнозу – це:

- а) матричний метод;
- б) «мозкова атака»;
- в) анкетний метод.

Тест 5.5. Класифікація прогнозів за часом. Оперативний прогноз – це:

- а) до 1 року;
- б) до 1 місяця;
- в) до 1—5 років.

Встановити відповідність

Класифікуйте види прогнозів залежно від способу агрегування показників. До понять з колонки А доберіть правильні визначення з колонки Б.

1. Макроекономічні прогнози включають	а) прогнози трудових ресурсів
	б) прогнози зрушень у структурі виробництва
	в) прогнози розвитку науки
	г) прогнози суспільного відтворення
2. Макроструктурні прогнози включають	д) прогнози потреб суспільства
	е) прогнози змін у структурі споживання
	є) прогнози паливноенергетичного комплексу
3. Галузеві прогнози включають	ж) прогнози природних ресурсів
	з) прогнози розвитку добувних галузей
	и) прогнози розвитку соціальної сфери
А	Б

Література до теми 5

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.
URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppou_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Програма діяльності Кабінету міністрів України. Червень 2020. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-t120620>.

Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL : <file:///https://igu.org.ua/sites/default/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83.pdf>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 6. Економічна політика в суспільному та приватному секторі

Мета заняття: показати відмінності в економічній політиці для різних секторів економіки

Питання для обговорення:

- 6.1. Суспільний сектор економіки.
- 6.2. Управління суспільним сектором в ринковій економіці. Складові управління державною власністю.
  - 6.2.1. Управління функціонуванням державних підприємств і установ.
  - 6.2.2. Управління через приватизацію та деприватизацію.
- 6.3. Приватний сектор економіки.
- 6.4. Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Регуляторна політика.
- 6.5. Податкове регулювання та сприяння розвитку бізнесу.
- 6.6. ДПП як форма взаємодії суспільного та приватного секторів.

Питання для самоперевірки

1. Сформулюйте принципи підприємницької діяльності?
2. Які основні методи та інструменти державного впливу на розвиток підприємництва?
3. У чому переваги малих підприємств?
4. Основні напрями державної підтримки малого підприємництва?
5. Які, на Вашу думку, умови мають бути забезпечені державою для нормального функціонування підприємництва?
6. Назвіть функції підприємницької діяльності.

Питання для дискусії

1. Яку роль відіграє підприємництво в суспільстві?
2. Що таке дерегулювання і який його вплив на ефективність функціонування підприємництва?
3. Опишіть внесок Й. Шумпетера у розвиток теорії підприємництва. Як він характеризував підприємця?
4. Які категорії громадян не допускаються до підприємницької діяльності?
5. Яку роль відіграє новаторство у підприємницькій діяльності?
6. Яку роль відіграє ризик у підприємницькій діяльності?
7. Розкрийте сутність підприємництва згідно з чинним законодавством.

Завдання до теми 6

Тест 6.1. Державне регулювання економіки проводиться за такими напрямками:

- а) регулювання зовнішніх (побічних) ефектів;
- б) проведення бюджетно-податкової політики;
- в) створення і надання суспільних благ;

- г) створення приватних товарів і послуг;
- д) встановлення цін на основні види продукції.

Тест 6.2. Приклад негативного зовнішнього ефекту:

- а) шумове забруднення, викликане будівництвом відкритої лінії метро поруч з житловими будинками;
- б) ремонт під'їзду одним з жителів;
- в) погіршення криміногенної обстановки внаслідок закриття та перепрофілювання містоутворюючого підприємства;
- г) зменшення шуму у зв'язку із закриттям аеродрому.

Тест 6.3. Державне програмування являє собою:

- а) планування економіки на директивній основі;
- б) поточне регулювання економіки;
- в) довгострокове цільове регулювання економіки;
- г) внутрішньофірмове планування.

Тест 6.4. Державний перерозподіл доходів не включає:

- а) державну закупівлю товарів і послуг;
- б) надання державних субсидій і дотацій;
- в) податкове перерозподіл доходів;
- г) встановлення мінімуму заробітної плати.

Література до теми 6

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.
URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України.
URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 7. Структурна та інвестиційна політика

Мета заняття: з'ясувати основні поняття, цілі, методи, інструменти та особливості інвестиційної політики.

Питання для обговорення

- 7.1. Структура національної економіки. Поняття й значення структури національної економіки.
- 7.2. Державне регулювання структурних зрушень в економіці. Пріоритети соціально-економічного розвитку. Стратегія і тактика структурної політики України.
- 7.3. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиції як фактор структурних зрушень в економіці. Сутність понять: «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація форм і видів інвестицій.
- 7.4. Податкове регулювання інвестиційної діяльності. Фінансово-кредитне регулювання інвестиційної діяльності. Державне регулювання ринку цінних паперів. Захист інвестицій.
- 7.5. Державне регулювання інноваційних процесів. Класифікація інновацій, етапи інноваційного процесу. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте суть та види структури економіки.
2. Які цілі державної структурної політики?
3. За допомогою яких методів держава здійснює регулювання структурних зрушень в економіці?
4. Які критерії пріоритетності галузі?
5. Що таке державна інвестиційна політика і з якою метою вона здійснюється?

6. Як здійснюється управління інвестиційною діяльністю?

Питання для дискусій

1. Розкрийте суть та види структури економіки.
2. Які цілі державної структурної політики?
3. За допомогою яких методів держава здійснює регулювання структурних зрушень в економіці?
4. Які критерії пріоритетності галузі?
5. Що таке державна інвестиційна політика і з якою метою вона здійснюється?
6. Як здійснюється управління інвестиційною діяльністю?

Завдання до теми 7

Дайте визначення категорій:

1.	<i>Державне регулювання економіки</i>	
2.	<i>Пряме державне регулювання економіки</i>	
3.	<i>Непряме державне регулювання економіки</i>	
4.	<i>Структурна політика держави</i>	
5.	<i>Приватний сектор</i>	
6.	<i>Інвестиційна політика держави</i>	
7.	<i>Суспільний сектор</i>	

--	--	--

Література до теми 7

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с. URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyy.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://et.et.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Разживін В. М. Світовий досвід державного податкового регулювання стимулювання інноваційної діяльності підприємств. *Економічний простір* : збірник наукових праць. 2017. № 128. С. 132–143. URL : <https://drive.google.com/file/d/1S2oq-Bab1wDkxbf9BiT8gjB2qhQZaFjn/view>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 8. Фіскальна та монетарна політика

Мета заняття: з'ясувати зміст фінансового регулювання економіки, грошово-кредитного регулювання, механізмів бюджетно-податкового регулювання.

Питання для обговорення

- 8.1. Цілі, функції та інструменти фіскальної політики
- 8.2. Використання податкових інструментів у фіскальній політиці.
- 8.3. Формування дохідної та видаткової частин бюджету. Дефіцит бюджету і способи його покриття.
- 8.4. Державний борг та проблеми його обслуговування.
- 8.5. Монетарна політика та особливості її реалізації в Україні. Стимулююча й обмежувальна монетарна політика.

Питання для самоперевірки

1. Складові фінансової системи.
2. Чим відрізняються державний і консолідований бюджет?
3. Які показники дозволяють оцінити стан державного бюджету країни?
4. Дефіцит, профіцит і секвестр державного бюджету.
5. Як виникає державний борг?
6. «Політика дешевих» і «політика дорогих» грошей.

Питання для дискусій

1. Проаналізуйте статті державних витрат і джерела надходжень у державний бюджет України останнього року (порівняно з минулими роками).
2. Принципи нормативно-правової бази фінансових послуг в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
3. Державне регулювання цін та інфляційних процесів.

Практичні завдання до теми 8

Тест 8.1. Банківська система включає:

- а) центральний банк, комерційні банки;
- б) центральний банк, кредитні організації, їх асоціації та страхові компанії;
- в) центральний банк, комерційні банки, біржі та інвестиційні фонди.

Тест 8.2. Функцією центрального банку не є:

- а) зберігання державних золотовалютних резервів;
- б) зберігання резервного фонду інших кредитно-фінансових організацій;
- в) залучення депозитів населення;
- г) кредитування комерційних банків;
- д) контроль за діяльністю грошово-кредитних організацій.

Тест 8.3. Кредитна експансія передбачає:

- а) збільшення податків;
- б) розширення пропозиції грошей в економіці;
- в) зниження державних витрат;
- г) одночасне зниження податків і збільшення державних витрат.

Тест 8.4. До інструментів грошово-кредитної політики не належить:

- а) зміна норми обов'язкового резервування;
- б) зміна облікової ставки (ставки рефінансування);
- в) зміна обсягів державних витрат;
- г) проведення операцій на відкритому ринку;
- д) зміна податкових ставок.

Тест 8.5. Гнучка монетарна політика означає:

- а) підтримання на заданому рівні грошової маси;
- б) підтримка на заданому рівні ставки відсотка;
- в) підтримання на заданому рівні реального ВВП;
- г) підтримання на заданому рівні темпу інфляції.

Тест 8.6. Вкажіть, які заходи належать до дискреційної політики:

- а) законодавче зниження ставок оподаткування;
- б) збільшення обсягу виплат з безробіття в період спаду виробництва;
- в) зростання обсягу податкових надходжень до стадії підйому економіки у зв'язку із зростанням доходів);
- г) прогресивне оподаткування;
- д) прийняття рішення про скорочення державних витрат.

Література до теми 8

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.
URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytsky.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Разживін В. М. Світовий досвід державного податкового регулювання стимулювання інноваційної діяльності підприємств. *Економічний простір* : збірник наукових праць. 2017. № 128. С. 132–143. URL : <https://drive.google.com/file/d/1S2oq-Bab1wDkxbf9BiT8gjB2qhQZaFjn/view>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppou_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Тема 9. Економічна політика у соціальній сфері

Мета заняття: сформулювати основні соціальні проблеми та методи і інструменти соціальної політики

Питання для обговорення

- 9.1. Сутність і мета соціальної політики. Складові соціальної політики. Розвиток соціальної сфери. Основні завдання та показники соціальної політики.
- 9.2. Соціальний захист та система соціальних гарантій.
- 9.3. Реальні доходи населення як синтетичний показник добробуту людей. Державне регулювання доходів населення.
- 9.4. Політика у сфері заробітної плати та зайнятості населення. Регулювання ринку праці та зайнятості населення.
- 9.5. Система органів державного регулювання зайнятості населення. Державна служба зайнятості.

Питання для самоперевірки:

Дайте визначення категорій: зайнятість, безробіття, циклічне безробіття, структурне безробіття, природний рівень безробіття, соціальна сфера, рівень життя населення, якість життя населення, соціальні гарантії, мінімальна зарплата, прожитковий мінімум.

Питання для дискусії

1. Як пов'язані одне з одним динаміка ВВП і безробіття в Україні?
2. Як взаємопов'язані інфляція та безробіття в економіці сучасної України?
3. Пенсійна реформа: вітчизняний та світовий досвід.
4. Проаналізуйте власний сімейний бюджет на предмет відповідності встановленому прожитковому мінімуму в Україні.
5. Основні пріоритети державної політики зайнятості молоді в умовах ринкової економіки.

Завдання до теми 9

Тест 9.1. Як називається безробіття, пов'язане з плінністю кадрів?

- а) фрикційне;
- б) структурне;
- в) циклічне;
- г) добровільне.

Тест 9.2. Які заходи передбачає пасивний соціальний захист населення?

- а) створення нових робочих місць;
- б) перенавчання персоналу;
- в) збереження існуючих робочих місць;
- г) виплату допомоги та дотацій.

Тест 9.3. Яке із тверджень є помилковим: «Виключно законами України встановлюються...

- а) баланси трудових ресурсів і ринку праці»;
- б) засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків»;
- в) державний бюджет»;
- г) система оподаткування»;
- д) порядок утворення і погашення державного боргу».

Література до теми 9

Навчальні посібники

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері: навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К.: НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка: Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с.

URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyu.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Нормативні акти

Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012, Редакція від 22.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Кодекс Законів про працю України. 10.12.1971. Редакція від 09.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000. Редакція від 23.04.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL :

https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5

Сакало О. Є., Степаненко С. В. Національне щастя та державна політика щодо його формування. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 6-12.

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Державний центр зайнятості. URL : <https://www.dcz.gov.ua/storinka/pro-sluzhbu>

Міністерство соціальної політики України. Офіційний сайт. URL : <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>

Пенсійний фонд України. Офіційний сайт. URL : <https://www.pfu.gov.ua/>.

Тема 10. Зовнішньо-економічна політика

Мета заняття: аналіз складових, методів та інструментів зовнішньо-економічної політики

Питання для обговорення

10.1. Суть та чинники міжнародного поділу праці

- 10.2. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля, її основні чинники та показники
- 10.3. Теорії міжнародної торгівлі
- 10.4. Протекціонізм і фритредерство як типи зовнішньоторговельної політики
- 10.5. Інструменти зовнішньоторговельної політики
  - 10.5.1. Тарифні інструменти зовнішньоторговельної політики
  - 10.5.2. Нетарифні інструменти зовнішньоторговельної політики
  - 10.5.3. Демпінг та ембарго як інструменти зовнішньоторговельної політики

Питання для самоперевірки

Дайте визначення категорій: протекціонізм, фритредерство, експорт, імпорт, демпінг, квота, ліцензія, ембарго, митний тариф.

Питання для дискусій

1. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Показники участі країни у міжнародній торгівлі.
2. Поняття та функції мита. Види мит. Наслідки встановлення мита для споживачів, виробників, державного бюджету та економіки країни в цілому.
3. Сутність нетарифних засобів державного регулювання зовнішньої торгівлі. Кількісні обмеження (квотування, ліцензування, «добровільні» обмеження експорту). Поняття та види квот і мит. Некономічні методи торгової політики (ембарго, бойкот, блокада).
4. Вплив торгових війн на сучасний розвиток.
5. Вплив коливання валютного курсу на функціонування національної економіки.

Завдання до теми 10

Тест 10.1. Політика протекціонізму у міжнародній торгівлі дозволяє:

- а) збільшити валютні надходження;
- б) зменшити вплив негативних тенденцій на національну економіку;
- в) захистити національні галузі економіки від іноземної конкуренції;
- г) надати іншим країнам статус найбільшого сприяння у взаємній торгівлі;
- д) збільшити зайнятість населення.

Тест 10.2. Визначення – «це обмін товарами і послугами між країнами за межами їх національних кордонів» характеризує:

- а) міжнародну торгівлю;
- б) світовий ринок;
- в) зовнішню торгівлю;

г) внутрішню торгівлю.

Тест 10.3. Міжнародний товарообіг підраховується, як правило, шляхом підсумовування:

- а) тільки обсягів експорту;
- б) тільки обсягів імпорту;
- в) обсягів експорту й імпорту;
- г) немає вірної відповіді.

Тест 10.4. Дати визначення експортного потенціалу:

- а) це ввезення в країну іноземних товарів;
- б) це вивезення за кордон товарів, які продані іноземному покупцеві або ж призначені для продажу на іноземних ринках;
- в) це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з експорту та імпорту товарів та послуг;
- г) сума вартостей експорту та імпорту країни або групи країн за певний час (місяць, квартал, рік);
- д) здатність суспільного виробництва даної країни виробляти необхідну кількість конкурентоспроможних товарів для зовнішнього ринку.

Тест 10.5. Зони, в яких запроваджується особливо сприятливий режим проведення банківських та страхових операцій в іноземній валюті для обслуговування нерезидентів – це:

- а) зовнішньоторговельні зони;
- б) комплексні виробничі зони;
- в) науково-технічні зони;
- г) туристсько-рекреаційні зони;
- д) банківсько-страхові (офшорні) зони;
- є) зони прикордонної торгівлі.

Література до теми 10

Навчальні посібники

Міжнародна економіка. Підручник / Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін.; за ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. К. : Центр учбової літератури, 2012. 416 с. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1394_46716781.pdf

Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.

Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с. URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>

Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki

Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.

Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.

Міжнародна економіка : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за заг. ред. С. М. Макухи. Х. : Право, 2012. 192 с. URL :

http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Posib_Mignar_ekonomika_2012.pdf

Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytsky.pdf

Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.

Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.

Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Наукові монографії і статті

Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf

Дарон А., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.

Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf

Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Polecodept/conference-papers.pdf

Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>

Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppou_2015_2_5

Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Інтернет-джерела

VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>

Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

Державна служба статистика України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.

Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>

Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.

Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Необхідність державного втручання в економіку. Предмет і об'єкт курсу «ДРЕ та ЕП».
2. «Провали» ринку: асиметрія інформації, екстерналії, обмеженість.
3. Конкуренції.
4. Недоліки ринкового саморегулювання.
5. Функції держави в сучасній економіці. Економічні функції держави.
6. Цілі та принципи державного регулювання економіки. Суб'єкти і об'єкти державного регулювання економіки.
7. Методи та інструменти державного регулювання (пряме та непряме регулювання).
8. Основні типи економічних систем.
9. Етапи становлення державного регулювання економіки.
10. Види та моделі регулювання різних економічних систем.
11. Регулювання економіки змішаного типу.
12. Кейнсіанська теорія регулювання економіки (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).

13. Монетаристська теорія (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
14. Теорія раціональних очікувань (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
15. Теорія економіки пропозиції (автори, період, суть теорії, застосування на практиці).
16. Інституціоналізм та неінституціоналізм.
17. Поняття про економічну політику: сутність, основні поняття.
18. Теоретична база економічної політики. Концепції економічної політики.
19. Базова теорія економічної політики Тінбергена.
20. Ордолібералізм В. Ойкена.
21. Теорія суспільного вибору вибору Дж. Б'юкенена та К. Ерроу.
22. Теорія політичного ділового циклу.
23. Економічна політика як складова загальнополітичного процесу.
24. Інститути формування і реалізації економічної політики.
25. Сутність і види економічної політики.
26. Розроблення і реалізація економічної політики. Групи інтересів.
27. Органи державного регулювання економіки.
28. Стратегія соціально-економічного розвитку.
29. Суть та способи економічного прогнозування. Класифікація прогнозів.
30. Державне програмування.
31. Економічне прогнозування в регулюванні економіки.
32. Суспільний сектор економіки, його складові.
33. Управління суспільним сектором в ринковій економіці. Складові управління державною власністю.
34. Управління функціонуванням державних підприємств і установ.
35. Управління через приватизацію та деприватизацію.
36. Приватний сектор економіки.
37. Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Регуляторна політика.
38. Податкове регулювання та сприяння розвитку бізнесу.
39. Структура національної економіки. Поняття й значення структури національної економіки.
40. Державне регулювання структурних зрушень в економіці. Пріоритети соціально-економічного розвитку. Стратегія і тактика структурної політики України.
41. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиції як фактор структурних зрушень в економіці.
42. Сутність понять: «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Форми і види інвестицій.
43. Податкове регулювання інвестиційної діяльності. Фінансово-кредитне регулювання інвестиційної діяльності.
44. Державне регулювання ринку цінних паперів. Захист інвестицій.

45. Державне регулювання інноваційних процесів. Класифікація інновацій, етапи інноваційного процесу. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності.
46. Сутність і мета соціальної політики. Складові соціальної політики. Розвиток соціальної сфери.
47. Основні завдання та показники соціальної політики.
48. Соціальний захист та система соціальних гарантій.
49. Реальні доходи населення як показник добробуту. Державне регулювання доходів населення.
50. Політика у сфері заробітної плати та зайнятості населення.
51. Регулювання ринку праці та зайнятості населення.
52. Система органів державного регулювання зайнятості населення.
53. Державна служба зайнятості, її роль та функції.
54. Поняття міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі: експорт, імпорт, реекспорт і реімпорт.
55. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Показники участі країни у міжнародній торгівлі.
56. Державне регулювання зовнішньої торгівлі. Протекціонізм та фрітредерство.
57. Поняття та функції мита. Види мит. Наслідки встановлення мита для споживачів, виробників, державного бюджету та економіки країни в цілому.
58. Сутність нетарифних засобів державного регулювання зовнішньої торгівлі. Кількісні обмеження (квотування, ліцензування, «добровільні» обмеження експорту). Поняття та види квот і мит. Некономічні методи торгової політики (ембарго, бойкот, блокада). Торгові війни.
59. Поняття валюти. Сутність, функції та складові елементи світової валютної системи.
60. Валютний курс. Валютні котирування. Фактори, що впливають на валютний курс.

ВИКОРИСТАНІ ТА РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бодров В. Г., Балдич Н. І., О. М. Сафронова О. М. Державне управління у фінансово-економічній сфері : навч.-метод. матеріали / уклад. В. М. Гаврилюк. К. : НАДУ, 2013. 88 с.
2. Гнатенко Є. П., Коваленко О. Ю. Національна економіка : Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 155 с. URL : <https://studfile.net/preview/5548369/#2>

3. Державне регулювання економіки. 2006. URL : <https://library.if.ua/book/72/5236.html>
4. Економічна політика : Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Диба та ін. К. : КНЕУ, 2004. 287 с. URL : https://pidru4niki.com/14170120/ekonomika/sutnist_printsipi_skladovi_ekonomichnoyi_politiki
5. Задоя А. А., Петруня Ю. Е. Макроэкономика : Учебник. К. : О-во «Знання», КОО. 2004. 368 с.
6. Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад. : М. В. Прокопенко. Харків, 2015.
7. Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 137 с.
8. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за заг. ред. С. М. Макухи. Х. : Право, 2012. 192 с. URL : http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Posib_Mignar_ekonomika_2012.pdf
9. Міжнародна економіка. Підручник / Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін.; за ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. К. : Центр учбової літератури, 2012. 416 с. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1394_46716781.pdf
10. Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с. URL : https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/PIDRUCHNYK_DERZHAVNE-REHULYUVANNYA-EKONOMIKY_Senyshyn-Horyn-Kundytskyu.pdf
11. Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.
12. Ушакова Н. Г., Зарецька Л. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. 225 с. URL : <http://kk.nau.edu.ua/article/1380>.
13. Яковенко Л. І. Економічна теорія : Навчальний посібник для студентів. Полтава : «Скайтек», 2005. 200 с.

Нормативні акти

1. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012, Редакція від 22.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
2. Кодекс Законів про працю України. 10.12.1971. Редакція від 09.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000. Редакція від 23.04.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

Додаткова література

1. Гайек Ф. Шлях до кріпацтва. URL : https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2019/12/hayek_road_ukr.pdf
2. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. К., 2009. 864 с. URL : http://ief.org.ua/docs/mg/Mon_Hejets_2009_W.pdf
3. Дарон А., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К. : Наш формат, 2020. 520 с.
4. Жаліло Я. А. Еволюція чинників дієвості економічної політики держави та інституційна криза в Україні. *Економічна теорія*. 2015. № 2. С. 5–18. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2015_2_2
5. Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність етапи, механізми. *Економічна теорія*. 2006. С. 16–26. URL : http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_16_uk.pdf
6. Лагутін В. Д. Теоретико-методологічні засади аналізу ефектів реалізації державної політики. *Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. 260 [4] с. URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/Pol_ecodept/conference-papers.pdf
7. Оптимальна частка держави в економіці: теоретичні розрахунки для української реальності. URL : <https://voxukraine.org/uk/optymalna-chastka-derzhavy-v-ekonomitsi-ua/>
8. Програма діяльності Кабінету міністрів України. Червень 2020. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-t120620>.
9. Разживін В. М. Світовий досвід державного податкового регулювання стимулювання інноваційної діяльності підприємств. *Економічний простір* : збірник наукових праць. 2017. № 128. С. 132–143. URL : <https://drive.google.com/file/d/1S2oq-ab1wDkxbf9BiT8gjB2qhQZaFjn/view>
10. Савченко В. Ф. Державне регулювання як сучасна складова економічного розвитку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 27–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_2_5
11. Сакало О. Є., Степаненко С. В. Національне щастя та державна політика щодо його формування. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 6–12.
12. Система методів державного регулювання економіки. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>
13. Степаненко С. В., Сакало О. Є. Господарський менталітет як чинник економічного розвитку України. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 28–33.
14. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL : [file:///N:/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20\(1\).pdf](file:///N:/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20(1).pdf)

15. Larysa Yakovenko, Inna Suray, Nadiia Hrazhevskaya, Svetlana Suprunenko, Hanna Sabadosh, Vadym Gerashchenko, Transformation of Public Administration in a Network Economy, International Journal of Management, 11 (5), 2020, pp. 108–119.

Інформаційні ресурси

1. VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. URL : <https://voxukraine.org/uk/category/temi/ekonomika/>
2. Б'юкенен Джеймс Макгілл. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D1%81_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B3%D1%96%D0%BB%D0%BB_%D0%91%27%D1%8E%D0%BA%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%BD
3. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Державний центр зайнятості. URL : <https://www.dcz.gov.ua/storinka/prosluzhbu>
6. Ероу Кеннет. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B5%D1%82_%D0%95%D1%80%D1%80%D0%BE%D1%83
7. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.facebook.com/mineconomdev/posts/3447933141930976>
8. Міністерство соціальної політики України. Офіційний сайт. URL : <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>
9. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>.
10. Нордхауз Вільям. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%8F%D0%BC_%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B3%D0%B0%D1%83%D0%B7
11. Ойкен Вальтер. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B9%D0%BA%D0%B5%D0%BD_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%80
12. Пенсійний фонд України. Офіційний сайт. URL : <https://www.pfu.gov.ua/>.
13. Сайт «Україна – це ми!». URL : <https://we.org.ua/ekonomika/systema-metodiv-derzhavnogo-regulyuvannya-ekonomiky/>
14. Тінберген Ян. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BD_%D0%A2%D1%96%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D2%91%D0%B5%D0%BD
15. Україна – це ми! Економіка. URL : <https://we.org.ua/topics/ekonomika/>.
16. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>.
17. Ціна держави. Інформаційний ресурс. URL : <http://old.cost.ua/>

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

***ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА***

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для організації практичних занять та самостійної роботи студентів
спеціальності 051 Економіка

Здано до друку 30.08.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 2,78. Наклад. 20 прим.

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003